

Η Γλώσσα μας

«Από την εποχή που μίλησε ο Όμηρος ως τα σήμερα, μιλούμε, ανασαίνουμε και τραγουδούμε με την ίδια γλώσσα».

Γιώργος Σεφέρης

Ποια Ελληνική λέξη είναι αρχαία και ποια νέα;

Γιατί μια Ομηρική λέξη μας φαίνεται δύσκολη και ακαταλαβίστικη;

Οι Έλληνες σήμερα ασχέτως μορφώσεως μιλάμε ομηρικά, αλλά δεν το ξέρουμε επειδή αγνοούμε την έννοια των λέξεων που χρησιμοποιούμε.

Για του λόγου το αληθές θα αναφέρουμε μερικά παραδείγματα για να δούμε ότι η Ομηρική γλώσσα όχι μόνο δεν είναι νεκρή, αλλά είναι ολοζώντανη.

Αυδή είναι η φωνή. Σήμερα χρησιμοποιούμε το επίθετο άναυδος.

Αλέξω στην εποχή του Ομήρου σημαίνει εμποδίζω, αποτρέπω. Τώ ρα χρησιμοποιούμε τις λέξεις αλεξίπτωτο, αλεξίσφαιρο, αλεξικέραυνο αλεξήλιο Αλέξανδρος (αυτός που αποκρούει τους άνδρες) κ.τ.λ.

Με το επίρρημα τήλε στον Όμηρο εννοούσαν μακριά, εμείς χρησιμοποιούμε τις λέξεις τηλέφωνο, τηλεόραση, τηλεπικοινωνία, τηλεβόλο, τηλεπάθεια κ.τ.λ.

Λάας ή λας έλεγαν την πέτρα. Εμείς λέμε λατομείο, λαξεύω.

Πέδον στον Όμηρο σημαίνει έδαφος, τώ ρα λέμε στρατόπεδο, πεδινός.

Το κρεβάτι λέγεται λέχος, εμείς αποκαλούμε λεχώ να τη γυναίκα που μόλις γέννησε και μένει στο κρεβάτι.

Πόρο έλεγαν τη διάβαση, το πέρασμα, σήμερα χρησιμοποιούμε τη λέξη πορεία. Επίσης αποκαλούμε εύπορο κάποιον που έχει χρήματα, γιατί έχει εύκολες διαβάσεις, μπορεί δηλαδή να περάσει όπου θέλει, και άπορο αυτόν που δεν έχει πόρους, το φτωχό.

Φρην είναι η λογική. Από αυτή τη λέξη προέρχονται το φρενοκομείο, ο φρενοβλαβής, ο εξωφρενικός, ο άφρων κ.τ.λ.

Δόρπος, λεγόταν το δείπνο, σήμερα η λέξη είναι επιδόρπιο.

Λώπος είναι στον Όμηρο το ένδυμα. Τώ ρα αυτόν που μας έκλεψε (μας έγδυσε το σπίτι) το λέμε λωποδύτης.

Ύλη ονόμαζαν ένα τόπο με δένδρα, εμείς λέμε υλοτόμος.

Άρουρα ήταν το χωράφι, όλοι ξέρουμε τον αρουραίο.

Τον θυμό τον αποκαλούσαν χόλο. Από τη λέξη αυτή πήρε το όνομα της η χολή, με την έννοια της πίκρας. Λέμε επίσης αυτός είναι χολωμένος.

Νόστος σημαίνει επιστροφή στην πατρίδα. Η λέξη παρέμεινε ως παλινόστηση, ή νοσταλγία.

Άλγος στον Όμηρο είναι ο σωματικός πόνος, από αυτό προέρχεται το αναλγητικό.

Το βάρος το αποκαλούσαν άχθος, σήμερα λέμε αχθοφόρος.

Ο ρύπος, δηλαδή η ακαθαρσία, εξακολουθεί και λέγεται έτσι - ρύπανση.

Από τη λέξη αιδώς (ντροπή) προήλθε ο αναιδής.

Πέδη, σημαίνει δέσιμο και τώ ρα λέμε πέδιλο. Επίσης χρησιμοποιούμε τη λέξη χειροπέδες.

Από το φάος, το φως προέρχεται η φράση φαινές ιδέες.

Άγχω, σημαίνει σφίγγω το λαιμό, σήμερα λέμε αγχόνη. Επίσης άγχος είναι η αγωνία από κάποιο σφίξιμο, ή από πίεση.

Βρύχια στον Όμηρο είναι τα βαθιά νερά, εξ ου και το υποβρύχιο.

Φερνή έλεγαν την προίκα. Από εκεί επικράτησε την καλά προικισμένη να τη λέμε «πολύφερνη νύφη».

Το γεύμα στο οποίο ο κάθε παρευρισκόμενος έφερνε μαζί του το φαγητό του λεγόταν έρανος. Η λέξη παρέμεινε, με τη διαφορά ότι σήμερα δεν συνεισφέρουμε φαγητό, αλλά χρήματα.

Υπάρχουν λέξεις, από τα χρόνια του Ομήρου, που ενώ η πρώ τη τους μορφή μεταβλήθηκε - η χειρ έγινε χέρι, το ύδωρ νερό, η ναυς έγινε πλοίο, το άστυ έγινε πόλη, στη σύνθεση διατηρήθηκε η πρώ τη μορφή της λέξεως .

Από τη λέξη χειρ έχουμε: χειρουργός, χειριστής, χειροτονία, χειραφέτηση, χειρονομία, χειροδικώ κ.τ.λ.

Από το ύδωρ έχουμε τις λέξεις: ύδρευση υδραγωγείο, υδραυλικός, υδροφόρος, υδρογόνο, υδροκέφαλος, αφυδάτωση, ενυδρείο, κ.τ.λ.

Από τη λέξη ναυς έχουμε: ναυπηγός, ναύαρχος, ναυμαχία, ναυτικός, ναυαγός, ναυτιλία, ναύσταθμος, ναυτοδικείο, ναυαγοσώστης, ναυτία, κ.τ.λ.

Από τη λέξη άστυ έχουμε: αστυνομία, αστυνομικός, αστυφιλία, κ.τ.λ.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα παραδείγματα προκύπτει ότι: Δεν υπάρχουν αρχαίες και νέες Ελληνικές λέξεις, αλλά μόνο Ελληνικές.

Η Ελληνική γλώσσα είναι ενιαία και ουσιαστικά αδιαίρετη χρονικά. Από την εποχή του Ομήρου μέχρι σήμερα προστέθηκαν στην Ελληνική γλώσσα μόνο ο ελάχιστες λέξεις

Η γνώση των εννοιών των λέξεων θα μας βοηθήσει να καταλάβουμε ότι μιλάμε τη γλώσσα της ομηρικής ποίησης, μια γλώσσα που δεν ανακάλυψε ο Όμηρος αλλά προϋπήρχε πολλές χιλιετίες πριν από αυτόν

Προσθέστε και εσείς τις δικές σας γνώσεις που να σχετίζονται με το θέμα.

Σκοπός μας είναι να ανακαλύψουμε τις έννοιες των λέξεων για να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε καλύτερα. Παλαιότερα όταν έλεγαν μια λέξη καταλάβαιναν όλοι το ίδιο. π.χ για τη λέξη αρετή ήξεραν ότι είναι η μεσότητα ανάμεσα σε δύο υπερβολές. Σήμερα ο καθένας για την ίδια λέξη εννοεί και κάτι διαφορετικό.

*Πηγές: Απολλώνιου Σοφιστού Λεξικόν κατά στοιχείον Ιλιάδος και Οδύσσειας
Εκδόσεις Ηλιοδρόμιο.*